

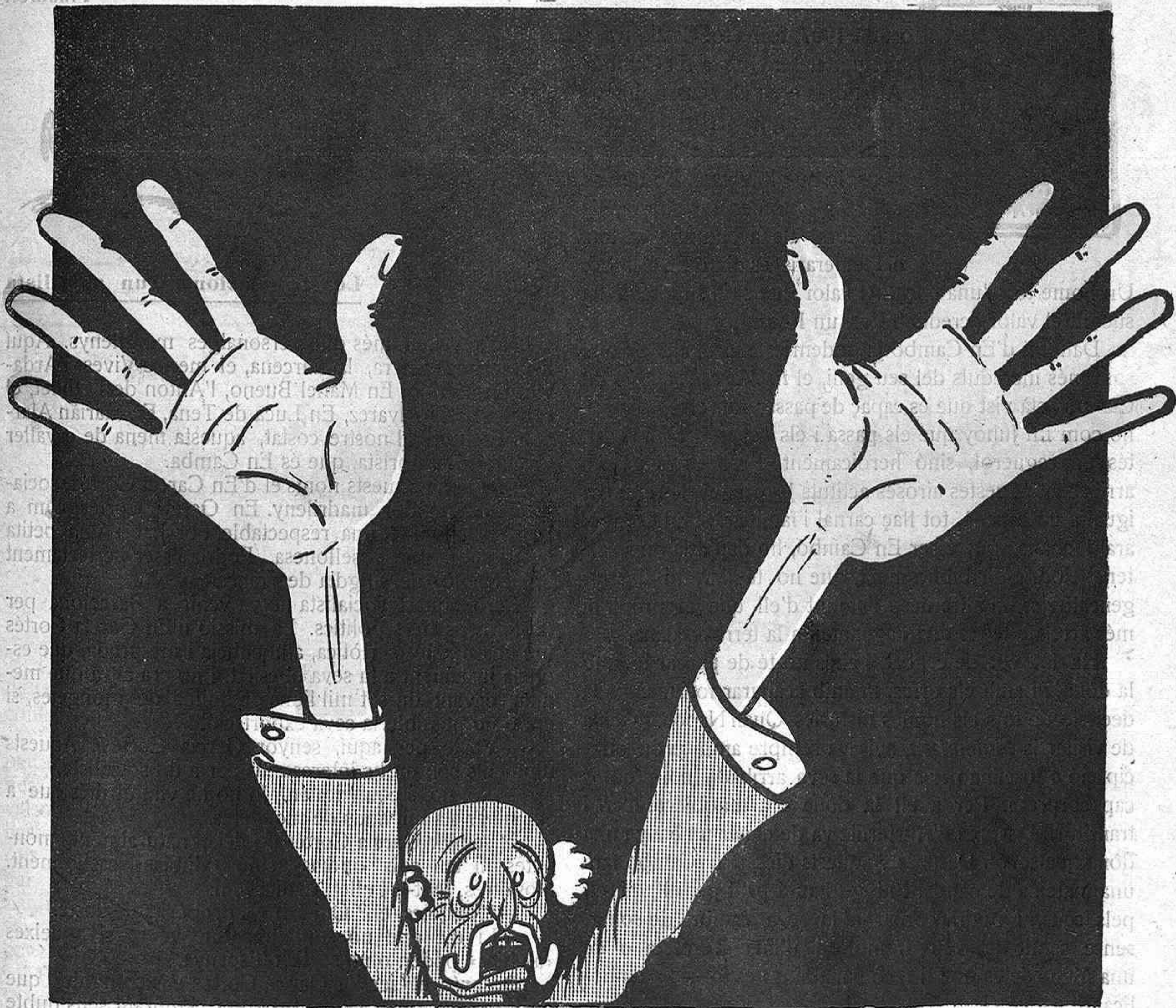
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2012 : Any XXXIX

10 cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA, 20 DE JULIOL DE 1917

Lo que obligarem a dir an En Dato

¡KAMERADE!

En Cambó o l'eficàcia de la solteria

OM en 1907, torna tot Catalunya, a preguntar-se: Què fa En Cambó? Aleshores eren els seus pulmons foradats els que preocupaven als patriotes i ara és tot ell, de cap a peus, lo que interessa. Lo que se aplica als homes de guerra, als lidiadors, als aventurers, a tots els temeraris, es diu d'En Cambó:

Un home tot d'una peça. Al valor que se li suposava ha succeït el valor acreditat. Res, un Kossut.

Damunt d'En Cambó ja podem estendre, fins els que som més incrèduls del seu geni, el *tu Marcellus eris*. En Cambó està vist que és capaç de passar tots els Rubicons, no com En Junoy que els passa i els repassa, com si saltés un reguerol, sinó heroicament. Però és que per arribar an aquestes airoses actituds ha tingut de rebutjar, igual a un capellà, tot llaç carnal i familiar. Si En Cambó, ara i abans, pot ésser En Cambó, ho deu a la seva solteria. Podria dir bíblicament, que no té llar, ni lligams genealògics, ni altre destí damunt d'ell que el propi, ni més arrels que les que l'aguanten a la terra catalana.

Ha fet vot de celibat, i aixís no té de pensar ni amb la dona, ni amb els orfes, ni amb acaparar fortuna. Es la decisió de tots els homes històrics. Quan Napoleón tenia de visitar la *Malmaison*, avisava sempre amb prou anticipació a Josefina per a que la seva arribada no produís cap sorpresa. Per a ell la dona era un objecte d'art i transitori. Després d'Austerlitz va demanar un bany i una dona qualsevol. Després d'aquests dies, En Cambó farà una mateixa demanda. I ningú haurà patit per ell, ni ell pels seus, i podrà tornar a la seva cambra de solter, sense sentir la veu tremolosa d'una Tereseta o de una Mercedes que li recomanaria no es tornés a embolicar.

Conten que un dia, conversant amb alguns diputats de la «Lliga» li recomanaven aquests el matrimoni.

—Però, realment, s'hi viu bé?—preguntà En Cambó.

—Molt bé! Ni inquietuts, ni exaltacions, ni preocupacions. Una gran dolçor que fa que passin els dies sense adonar-se'n.

Aleshores En Cambó digué que cap home consagrat a una causa podia casar-se. El matrimoni, com diu el senyor Esteve, seria un bany Maria i els hèrois i els pobles no surten de l'aigua calenta, sinó de la brava.

En Cambó no adaptà la frase de l'Ibsen; però les seves paraules tenien la mateixa significació: «L'home més fort, és el més solter.» L'Esglesia triomfà i dominà al món, perquè imposà als seus soldats permaneixessin solters. Catalunya té la fortuna de que En Cambó es va lligar a un pal de bandera catalana, no escoltant el cant de les sirenes. Per això confiem en ell, perquè en aquests dies, no escolta ni sospirs de dona ni plors de criatures.

PARADOX

Les tribulacions d'un socialista

No's veuen més que personatges madrilenys. Aquí En Martínez Sierra, la Bàrcena, el mestre Vives, l'Ardevin, En Merino, En Manel Bueno, l'Anton de l'Olmet, el capellà Basili Alvarez, En Luca de Tena, En Marià Alarcón. I sempre al nostre costat, aquesta mena de cavaller Casanova humorista, que és En Cambó.

Afegiu an aquests noms el d'En Carcía Cortés, socialista i ex-regidor madrileny. En Carcía Cortés, com a bon socialista, té una respectable obesitat i una petita barba negra mig rosellonesa. Podria ésser perfectament un «sociolò» del migdia de França.

Però aquest socialista no va venir a Barcelona per misteriosos afers polítics. La missió d'En Carcía Cortés fou una missió patriòtica, alimentícia i mesurada, que esqueia justament a la seva obesitat, i no era altra que meditar davant de set mil·lions de quilos de mongetes, si era o no possible la seva exportació.

—Vostè per aquí, senyor Carcía Cortés? Aquests moments són molts interessants per a un socialista.

—No, no, s'equivoquen. Jo no he vingut més que a examinar set mil·lions de mongetes.

El senyor Carcía Cortés no deia, naturalment, mongetes ni tan sols «judías», sinó «alubias» castiçament. Nosaltres, fent-li l'ullet, replicavem:

—Mongetes, eh? Qui sab els propòsits de vostè?

—Li dic que no són altres que veure si aqueixes «alubias» poden o no sortir d'Espanya.

Després, el senyor Carcía Cortés ens comunicà que portava sempre un vigilant darrera, ignorant sens dubte de que el senyor Carcía Cortés tenia d'examinar set mil·lions de quilos de mongetes.

—Es que—li objectà un amic—precisament el deuen vigilar per les mongetes.

—Doncs no m'ho explico.

—Sí, amic Carcía Cortés, perquè les mongetes són explosives i són set mil·lions de quilos!

—Reoristina!... Fa fredat!...

Confirmació

Les notícies que en el nostre passat número donarem de la Reial Societat Colombòfila, han tingut una plena confirmació.

La nova societat constituirà un nou motiu d'orgull per a Barcelona. Sembla la decoració d'una opereta vienesa, i que en aquella casa no's puguin tocar més que valsos i anar vestits a lo «conde de Luxemburgo». Quina llàstima no s'hagi pogut realitzar el projecte d'En Pallarols, el moblista, i d'En Sala, l'amo del «Royal», de llogar tota la casa, per a posar un hotel ultra-noucentista! Semblaria imaginat per En Pere Corominas. Abaix, els salons de ball i de jòc; més amunt els menjadors i les arcoves meravelloses, i a dalt de tot els orfeons!

Per a que res faltés, el bisbe va beneir la casa, amb la mà dreta i l'esquerra.

Així, en la Colombòfila, no guanyaran més que els catòlics. Unicament el president del Comitè de Defensa és capaç de fer «pleno».

Del Jardí dels humoristes

LA BONA ESPOSA

El conte és curt, però substanciós. Ademés, pinta meravellosament el caràcter magnànim de les bones mullers.

Siguem-hi, doncs. Heu-vos-aquí que una vegada un senyor que'l nomenarem don Lleó, tot barallant-se com de costum amb la seva dona, li va mocegar una orella; una mocegada terrible, digna d'un lleó veritable.

L'escàndol fou formidable; la justícia intervingué i el marit fou cridat a declarar davant del jutge juntament amb la muller, la desventurada víctima, que encara portava un troç d'orella penjant.

I lo curiós fou el diàleg que sostingueren el funcionari de Temis i la esposa de don Lleó.

El jutge.—Es dir, doncs, que el seu marit la maltracta?

La esposa.—Ai, no senyor, no!...

El jutge.—Ah, no?...

La esposa.—I ara!... Són males volenses!

El jutge.—Que no la maltracta, diu?

Modes futures

mil; en quatre barcos no se sab quants, però se suposa que molts.

I això no és res, perquè dels pobles del voltant avui dijous ne vindrà de gent i gent. No solament de Badalona, La Bordeta i Cornellà sinó de Mataró, d'Igualada, de Sabadell, de Terraça, de Manresa, de Granollers, de Martorell, de San Feliu, d'arreu, de tots els indrets de Catalunya en vindran i agafats tots de les mans la ballarem la sardana.

El Comité d'Atracció de Forasters deu nomenar socis d'honor als organitzadors de les festes.

De quan vaig vendre'm l'ànima a Déu

Ningú que, atentament, escolti el meu raonar s'atrevirà a posar en dubte que soc possessor d'una bona ànima. Me l'han comprada primer el Diable, després Déu i ara torna a ésser meva.

D'infant, cal confessar-ho tot, jo era de la pell de Barrabàs:

—A robar fruita? A robar fruita anem!

—A matar gats? Morin els gats de la vila a cops de corró en els morros.

—A empaitar moces? Au! A empaitar-les i tirâ-ls-hi grapats d'ortigues, de pebre, de pica-pica a ésser possible.

Era un gitanot. Vingué després la joventut. M'enviaren a ciutat perquè em fes home i el que vaig fer-me fou un perdut. (Ja he dit que vui dir-ho tot).

Matrícules no pagades, aprovats de mala fè, sobresortits de caramboles, notables de set-i-mig, minyones que m'enredaven, puces que'm feien pagar... res demanin.

Res, que si penseu que dic mentida preguntin-ho a En Santiaña o a En Galí que bons duros me tenen.

Després se moriren el pare i la mare.

Ai, la mare!

Al veure que no tenia on aferrar-me; quan després de girar el coll arreu, no trobava cap auxili, quan després de quinze dies: Déu meu! Déu meu! Déu meu no comparegué, vaig decidir-me pel Diable.

—Satanàs, Dimoni, Astarot, Bestia maleïda: bony! Surt d'una vegada.

—QUÉ VOLS? (això amb vèu de baix),

—Empenyar-me l'ànima.

—No s'empenya; ara fem compra-venta.

—Mellor!

—Treu el braç, hem de firmar amb sang teva.

—Firmem?

—Firmem.

I aixís ho ferem.

La esposa.—Mai de la vida!

El jutge.—Doncs... ¿i aquest troç d'orella que li penja?

La esposa.—Ai, bon Déu!... No'n faci cas!... Distretament me la vareig mocegar jo mateixa!...

ADELI

Les festes de Barcelona

Aquesta dolça Barcelona nostra és de lo més envejós que s'ha vist en la vida. Té! ara vol fer la tinyeta a la gentil Valencia que com tot-hom sab celebra ses fires i festes per sant Jaume, nom del Rei conqueridor. I la dolentota les ha avençades; lo que'ls del Turia fan el vinticinc, la pubilla del Llobregat ho anuncia per a avui.

I ha assolit èxit. Poques se'n veuràn de tant animades de festes. Les sardanes que anuncià *El Progreso*, han conogut tota l'Espanya, i, d'arreu, inclús del Madrid rival, arriben forasters i més forasters que, no podent enquibir-se en trens ordinaris, tenen de organitzar-ne d'especials.

D'una mena n'han arribat vuit mil, de l'altre vinticinc

D'aquell dia, dones, sopars, sèt-i-mig, tot lo que pugui fer una mala persona allò era lo meu. Però un dia vaig sentir cantar a un ex seminarista:

*Propter vinum et mulieribus
Decedent juvenis
Optitime domus.*

I després:

—Sarasa!!

—Ah, no! Sarasa, no! I cridant:

—Déu meu! Déu meu! Compreu-me l'ànima que tinc empenyada a càl Dimoni, tinguí la satisfacció de rebre la visita de dos àngels que pagaren amb gotes de sang divina el meu deure i me retornaren l'ànima.

Ja era de Déu. Servidor tenia el pervindre assegurat, però... ja he dit que ho confesso tot. Servidor renega.

Res, poca cosa. Ell va molestar-se i me tornà l'ànima.

I ara cavallers mireu si és trist.

Ara als llims.

Per ximplet!

— Anem-se'n a caseta, que de una hora a l'altra hi pot haver mala mar.

Allò que no's podia dir i no sab ningú

Ja fa forces dies—dies felïços i riallers—no existia aquesta mena de fase superior evolutiva de l'home que se'n diu l'intel·lectual. En aquells bons temps tots eren homes; no hi havia cap mena de bestia superior.

Mes ve't-aquí—hi ha magins que son una calamitat—que a uns senyors que quan tenien pocs anys eren joves, i aleshores ho eren, s'els acudí remontar-se a un grau superior d'altura que l'home. Van voler deixar d'existir com a homes. Però no anant-se'n al cementiri, eh? Sinó canviant la camisa d'home per una camisa d'un sér de molta més importància.

Caminant pel Passeig de Gràcia amunt, tombant a mà dreta, seguint per un carrer llarc i estret durant quinze minuts o sigui un quart, tres segons i un quart de segon, obrint les cames de manera que cada pas recorri una extensió de 0'76 centímetres i mig, dirigint-se après en sentit diagonal, pujant un carrer que hi ha tres graons, ficant-se al mig d'un camp de blat de moro pel regueró número tres, començant per la dreta, eixugant-se el suor si és a l'istiu o aixecant-se el coll de la americana o del *sobretudo* segons la bossa de cada hù, si és a l'hivern, caminant tot el camp i saltant un marge, trobaràn vostès una barraca, barraca que és tant important per a la nostra narració, com el retiro per un de classes passives.

Servidor de vostès, que com veuràn per la firma és intel·lectual pedit, quan era nano era un admirador platònic, d'un d'aquells senyors. Sempre que'l veia, el seguia per a tenir el plaer de contemplar aquell cap tan extraordinari. (Amb això de seguir no es creguin que sigui alemany. No fumem!). Tenia molts cops temptacions d'aturar-lo, però no gosava. Doncs heu's-aquí que jo un dia el segueixo i va fer tot aquell camí que els he contat més amunt. Arriba a la barraca i es fica dins. Jo

Aquest número ha sigut revisat per la censura

Al Sol

Sabem per la Astronomia que ets una brasa de foc en el blau espai sideri sostinguda i desfermada; sabem que't tornes rabiosa quan recules poc a poc i el juliol se te'n emporta, per trons i llamps galejada.

Febus, en fas un gra massa; quin modo de fastidiar rostint verdors camperoles, esborrant fresques mullenes, donant ales als microbis, a les pols fent voleiar, repartint a domicili tifus, galvanes, gangrenes!...

Unicament se'n escapen del teu jou de cremadiç, el celler on dorm la bota, la mina on la font rondina; si'l trago als queixals molesta, heu la gorja el paradís, el xarric se quintaessencia, se torna cosa divina.

El juliol fóra horrorós pel captaire o jornalero sense el glaç atemperant les munyques ablaïdes, esbarriant per tot el còs les benhaurances d'un pler, afluint aspirats nirvioses, desinflant venes ardides.

Tu trobes els intersticis que van al cervell humà omplint-lo amb les *punyalades* que'l coixí i l'ombra apeteixen, tu maques la fruita i hi portes els *micros* a pasturà, tu esbadelles les finestres closes, que al defora et deixen.

Tu ens descalces i despulles vora'l pélec, prop del riu, tu ets fogó pel *cou-dinar* de la mosca i la formiga; tu claves al calendari aquest *monstre* del estiu, i el gra que has migrat a l'horta, a l'era el prens de l'espiga.

Tu sobtes la faç morena, de gitano, nostra pell acostumada a les rauxes de pluges, vents i gelades; per tu l'arroç té farina qui emblanqueix cara i clatell de Julietes i Desdémones senceres o averiades.

J. COSTA I POMÉS

em quedo a fòra i l'espiava mig amagat entre unes mates grosses, per un forat que en la barraca hi havia. Al cap de cinc minuts vaig sentir trepig i ve't-aquí que vaig veure venir un altre senyor. Després un altre. Després un altre, altre, altre... fins a nou.

—Caram, caram!—vaig pensar—Què deu ésser això?

Aleshores jo que si, que'm poso a escoltar. Deien:

—Com va, noi?

—Molt malament, molt pocs quartos i molt poques ganes de treballar.

Un altre contestà de seguit:

—Vulgar, tot això, vulgar.

Pregunta un segón:

—Ola, Papitu! Com anem de dones?

El mateix d'abans sense deixar respondre a l'interpel·lat, diu:

—Senzill, això, senzill.

Després no vaig poguer sentir res més perquè feien molt enrenou. Al cap d'un rato vaig sentir que el que havia respost allò de vulgar i senzill, prenía la paraula i els endreçava una arenga poc més o menys com la que segueix:

—Vos vaig a enraonar amb istil intel·lectual: A un acord senyors i companys, que arribat haguem, celebros. Satisfacció—segons deia Taxonerowski—és content espiritual proporcionat a la consecució de lo ansiat. I això serà la conclusió pessetera, ultra on les nostres esforçades, dirigien-se.

Breu i bò. Vos vaig a llegir—parlant per últim cop en ma cursa en istil vulgar—les conclusions d'aital transcendentalíssima assemblea.

1.ª Cada hù escriurà ço que vulgui, amb la única

condició de fer-ho en forma ben estrambòtica, empleant un lèxic que ningú l'entengui i es considerarà el que ho fa millor, aquell que no s'ho entengui ni ell mateix.

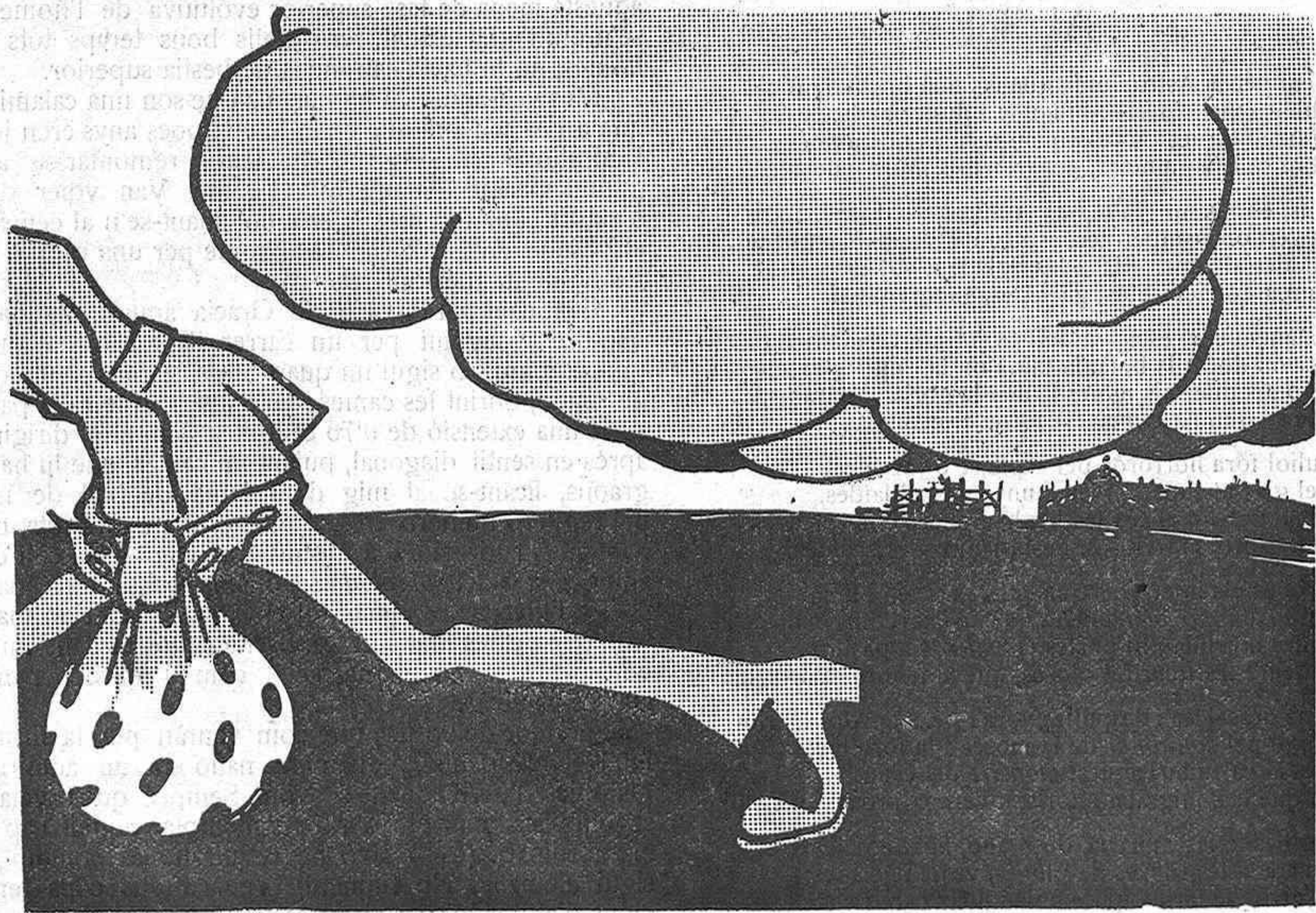
2.ª Els membres de la nostra lliga espirituesa, es protegiran l'un a l'altre tractant-se de xicot intel·ligentíssim, llumbrera no apreciada i demés mots escaients.

3.ª A qualsevolga home, per cultura que tingui, si no se somet a les pràctiques nostres, li direm burro.

4.ª En la nostra lliga, hi entren no sols els escriptors sino els artistes de qualsevol mena que siguin. Per exemple, si és un pintor, ell farà la caricatura d'un escriptor i aquest l'alabarà allà on escrigui. Si és music dedicarà una sonata—que per ajustar-se a les regles ha de contenir forces desacords—a l'escultor que essent de la nostra societat farà la cubicació d'una esfera sense deixar d'ésser esfera—o lluna com vulguin—i aquest li farà una estatua amb barba sola o tot afeitat. Avorrim el bigoti.

5.ª i última: Els joves que vulguin ésser dels nostres tenen assegurats l'èxit de quantes oposicions prenguin part i que judiquem nosaltres.

Cavallers, acabar la lectura de les conclusions i jo desmaiar-me va ésser igual. Vaig desmaiar-me perquè els aplaudiments, el picar de peus, els ¡Olè tu mare! els ¡Visca la intel·lectualitat! i *otras hierbas* van ésser tan extraordinaris, que vaig creure'm acabava de descobrirnos un dirigible troglodita i ens enviava un raig de coces, dic, de bombes. Amb el desmai vaig rascar amb la punta del peu la barraca i vaig fer soroll. ¡Desgraciat! Surten a fòra, m'agafen—aleshores vaig tornar a perdre els sentits, millò dit, algun sentit, doncs la memoria no la devía perdre, quan me recordo del què va passar—em fiquen

—Ja us ho fareu!

damunt d'una taula agegut i comencen a examinar-me de cap a peus. Em polsen i diuen:

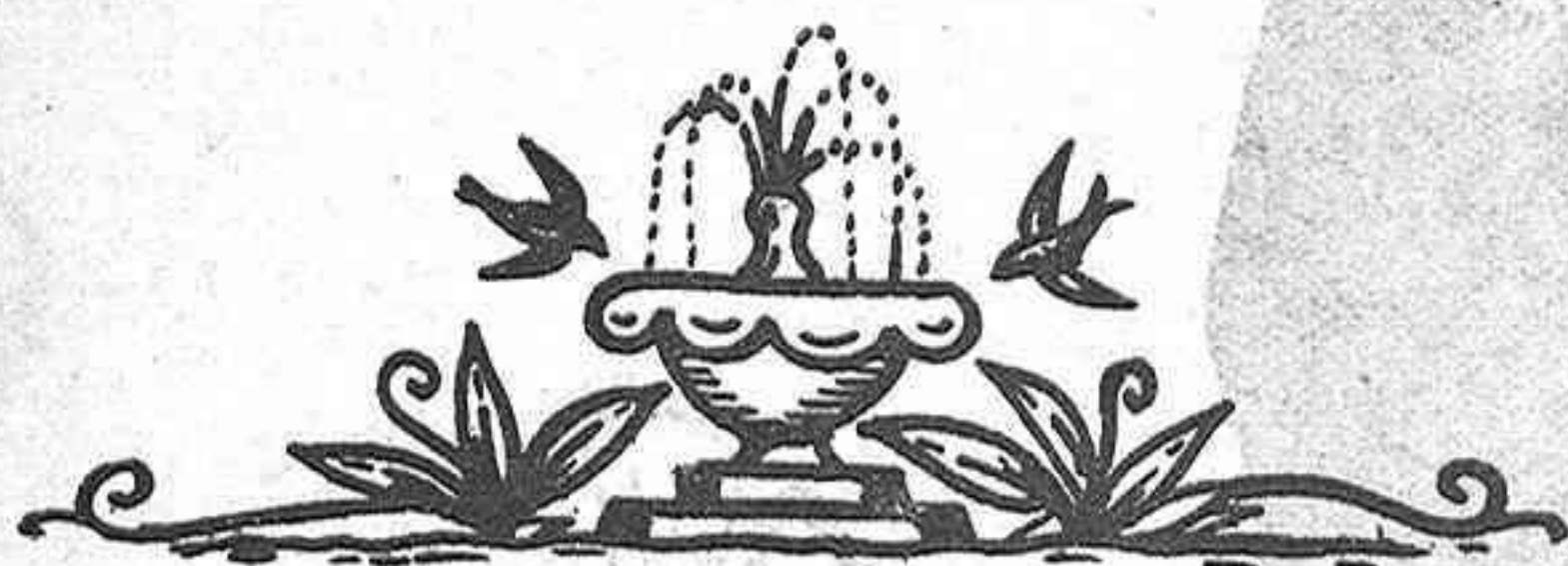
—No s'ha pas suïcidat; es ben viu.

De seguit jo em desperto i em van fer explicar ço que hi feia. Els hi conto, i com a únic medi de salvació van oferir-me ésser dels seus i muts a la gabia.

Així vaig ésser-ne fins que me'n he cansat i m'he constituït en Junta de Defensa. I, de resultes d'això, ja ho han vist vostès, uns d'ells han anat ja en un seu centre a cops de puny.

Ai! quin pes m'he tret del damunt confesant-me amb vostès.

L'INTEL·LECTUAL PENEDIT

Empuries

Emporium memorable,—cadavre de ciutat—
vestigi inesborrable de una alta civilitat.

Immens fossar, tot òssos de morts inconeguts.
Quants ídols fets a troços i quants hèroes caiguts!

La vuida sepultura, l'ossari violat,
tot, parla amb amargura dels barbres que han passat.

I dels homes que foren s'alcen les fosques veus;
i les columnes ploren;
i Tanagres i Egeus ens parlen d'arts amigues
i llibertats antigues que avui ne som hereus.

Record del vell Empori són els vasos, els plats,
l'esvelt llacrimatori de pàtina daurada,
la llum tornassolada dels vidres irisats.

I quanta meravella,
en joies i en diner,
no han descobert la rella, el picot o l'arada!
Quanta imatge difusa de la ninfa Aretusa,
de Pegàs, el corcer!

Oh, Grecia! Oh, Roma! Oh Iberia!
Oh, tríptic secular.
Amb enlairada deria
en tu fiten l'esguard tots els romeus de l'Art.

Del poderiu de un dia avui no'n resta més
que un regust d'elegia; com un ressò de glòria
que, al amor de l'història, eternament mostrés
les belles escultures que ompliren el fossà,
les immortals figures de majestats divines
que evoquen, entre ruïnes, tot esplendor llunyà.

Oh, venerable runa del teu famós Moll Grec!
Quan l'argentada lluna—llavis de llum sens vida—
el besa amorosida, sembla exalà un gemec.

Dèu segles de tempesta vingueren per ton mal.
Arruixada i furienta bufà la tramontana
i la ciutat pagana esdevingué un sorral;

aqueix sorral que corre, dut a cavall del vent,
que'l sol ardent el torra i el mar, suau o imponent,

el banya complacent;
tan complacent, que un dia volguen-te respectà,
amb un gest que tenia
honors de cortesia,
va enretirar-se enllà.

Poble fort entre'ls forts!
I com ens emociones, al evocà els teus morts!
Al ritme de les ones, ta complanta mai para,
que avui ens porta encara tot un món de records.

Per tu és que havem apresat, amb un plaer intens,
de la morta grandesa tot el sentit immens,
en les visions formoses
de mosaics esquerdatos,
de parets ruïnoses, d'àmfores fragmentades,
de tombes profanades i de déus mutilats.

En mig de ta desferra, oh Empori derruït,
s'alça de sota terra com un estrany neguit:
és la glòria llatina, és el geni immortal,
és la flama divina, la Bellesa eternal.

La suprema bellesa que avui és nostre anel,
com ho és ta saviesa, ton art, ta poesia
tot llum, tot armonia, perquè és tot mar, tot cel.

Aqueixa llum intensa del infinit trespol;
aqueixa mar immensa tan manyaga i tan brava
que ara és verda, ara és blava, segons la besa el sol.

J. B.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

En una reunió de oradors fou presentat En Paludaries
com una gran llumenera en l'art de parlar bé.

I En Paludaries va començar:

—Senyors; jo no més els haig de dir una paraula, però
enllestité tot seguit, perquè els la diré en dues paraules...

—Li demano un diari, i no un troç de paper en blanc.
 — Es igual, home. Per lo que hi ha de llegir!

CIRCO BARCELONÉS

Hi fan cine i *varietés*,
 tot plegat per pocs dinés.

TÍVOLI

An aquest, per mitja pela
 us donen bona sarçuela.

ELDORADO

Hi ha aquí la Amalia Molina
 que és per l'Empresa una mina.

NOVEDADES

Dissabte, gran refrigeri!
 Visca la *Pastora Imperi!*

ROMEA

Ara són a estiuèjà;
 i qui sab quan s'obrirà!

CÓMICO

•Desde el más noble al más golfo
 todos quieren a *Pandolfo*.

POLIORAMA

D'ençà del cèlebre *Kit*
 no han fet res tan divertit.

BOSQUE

L'únic que fa la viu-viu
 de tots els teatres d'estiu.
 En Seiffer fa passà el rato.
 (Es molt més bon clown que en Dato.)
 Cada dia nous debuts,
 tot artistes pistonuts.

I ara me'n vaig, perdonau-me,
 a la Plaça de Sant Jaume.

L. L. L.

Els deportes sospesos

Davant de l'acte d'avui (si és que hi ha *acte*) els deportes
 callen.

Callen si us plau per força. Perquè al senyor Governador
 se li ha acudit que a tot arreu on pugui reunir-se gent,
 encara que sigui per a divertir-s'hi, s'ha de fer sentir la seva
 autoritat. I amb l'autoritat, la suspensió.

I els esports, que és de lo més pacífic que hi ha en aquest món, n'hi ha prou amb que reuneixin un centenar de persones per a que se'ls declari sospitosos.

Tal succeí diumenge passat amb la festa dels coloms del Tibidabo i amb altres coses, menys amb un partidet de futbol entre el *Terrassa* i el *Centre de Sports Martinenc* que es celebrà al camp del *Barcelona* i que com li digueren al senyor Matos que no tenia importància, no el sospengué.

De manera que els deportius estem en una situació gairebé tan enutjosa com els diaris i els parlamentaris. I és dolorós veure com a Madrid i a Burgos i a Calatorao fan concursos hípics, i curses de bicicletes i motos i nosaltres ens hem d'estar aquí fument-nos de fàstic.

Ja que els temps són severos i trascendentals, deixeu-nos quan menys fer un xic d'exercici a l'aire lliure. Deixeu-nos córrer a peu o en cotxe. Deixeu-nos d'un cop tranquils o sinó dubtem que d'aquí una setmana quedi entre els *sportmen* un sol datista i ben pocs monàrquics.

Que no?

Sabem ja d'un Club que porta el «Reial» al davant del seu nom que pensa suprimir-lo aviat.

I *mut*, que hi ha la censura amb el seu llàpiç roig, roig com certa cosa que ara està molt de moda i que aviat ho estarà molt més...

HIP

“NOUVEL HOTEL MEUBLÉ”

Confessem que don Francisco Malagarriga és un senyor molt viu, de molt talent i tan oportunista com el mateix «leader» dels *Iligaires*. Ell va comprendre que aqueixos dies, amb motiu de la crida d'En Cambó, vindrien molts forasters i va dir-se: «Ara és l'hora d'obrir el meu establiment.» I aquí tenen inaugurat en el rovell de la ciutat, en un dels punts més centrals de Barcelona, al carrer de Santa Agna, número 20, un *Hotel* amb mobles (i al dir mobles, volem dir llits i accessoris) que fa honor no sols a la nostra capital i a Catalunya, sinó a Espanya; perquè nosaltres, que som roda-móns de mena i hem tingut ocasió de tastar pensions, cases de dispena i *Becos* de totes categories, podem afirmar que com el «Nouvel Hotel Meublé» no hem vist enlloc res tan perfecte, tan luxós, tan confortable, tan elegant i tan còmode. Bon restaurant, bon servei, bones habitacions fresques a l'estiu i calentes a l'hivern... Demanin,

Vaja, que si fossim diputats o senadors d'aqueixos que ens honren avui amb la seva visita, no ens hi pensariem gens. Aniríem a posar a l'esplèndit hotel del benemèrit senyor Malagarriga.

A EUZKADI

Salut, Euzkadi, la forta,
la que lluita, la que crea,
la que alguns te creïen morta
i avui ton crit desconhorta
al llençar la nova idea.

Salut, augusta deesa,
la gentil hospitalaria,
qui en el meu cor has encesa
la llàntia de la grandesa
amb ta llengua milenaria.

Salut, l'excelsa regina,
la més franca, i la més noble,
la dels prats d'esmeragdina,
la que de segles rondina
la complanta d'un vell poble.

La que ha furgat les muntanyes
trabalsant la terra roja,
extraient de llurs entranyes
les materies més extranyes

dels seus gorcs, divinal goja.

La de ríes caudaloses;
sembradores de riquesa;
la de platges lluminoses
aon les aigües afanyoses
enlairen la teva empresa.

La dels forns aon hi fulgura
la vertiginosa flama
d'una redempció segura,
la que arreu extén cultura,
i el cor, de progrés inflama.

Tú, de l'industria, senyora;
tú, la de mines immenses;
del comerç conqueridora,
quina triomfal aurora
ben clà'ns diu qui ets i com penses.

La dels herois, quins, l'història,
al món sencer dignifica
la seva eternal memoria;

cabent-se tota la gloria
del sant Arbre de Guernica.

O, tú, mare carinyosa,
quan persuassiva imposes
nostra cançó freturosa;
salut, la fada somniosa
de les meves humils gloses.

Ets la vestal a qui espera
la teva raça soferta;
la que al món ha alçat senyera,
veient, gojosa, al darrera,
a la fillada complerta.

Breçol d'En Sabí d'Arana,
d'aquell martre que moria
vessant unció ciutadana;
salut, l'il·lustre germana
de la dolça Patria mía!

SALVADOR BORRUT I SOLER

LLIÇONS DE GRAMÀTICA CATALANA DUBTES ORTOGRÀFICS

Aquest número ha sigut revisat per la censura

La majoria dels que comencen a escriure en català es troben un xic torbats davant de la paraula que tenim el gust de posar a la capsalera dels nostres dubtes gramaticals.

La paraula *aquesta*, si vos hi fixeu bé, la veureu tot sovint mal aplicada, çar en molts casos, i quasi sempre sense tò, ni

sò, la substitueixen els grafòmens aprenents per la paraula «eixa» o «aqueixa».

Una regla fixa existeix per a no equivocar-se; una regla que'ls escriptors que le segueixin no posaran mai una cosa per altra.

La regla a que'ns referim consisteix senzillament en la regla que'ns dona feta la gramàtica de la «Real Academia Española». Es clar que a nosaltres, catalanistes fins al moll de l'òs, ens vé una mica a repèl això de seguir les petjades gramaticals dels gramàtics centralistes, però, per ara, no tenim més remei que avenir-nos a aqueixes *tràgalas* o ajupides morals que la realitat ens imposa.

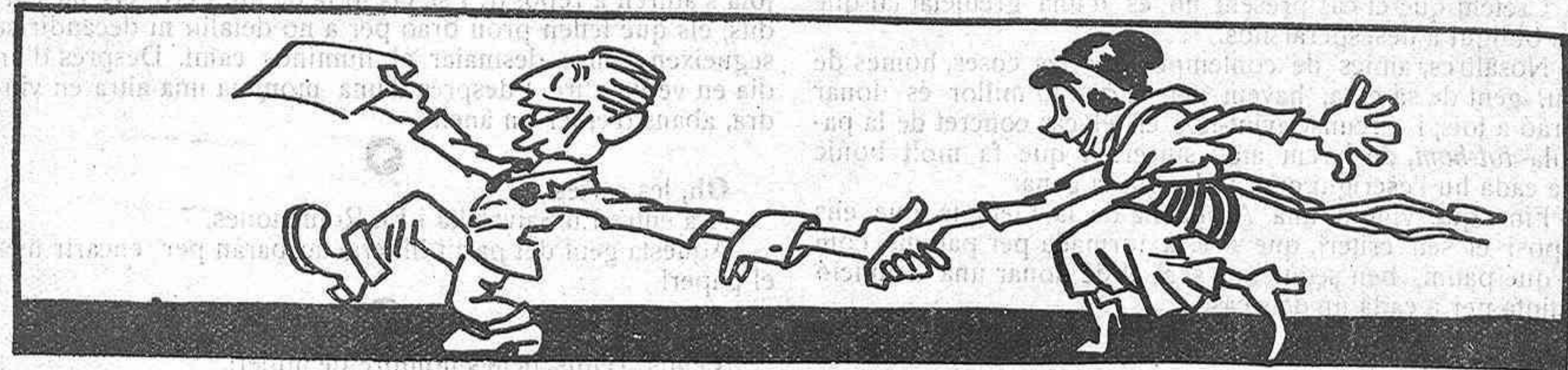
• LOS SEÑORES DE X. SALEN PARA SUS POSESIONES DE Y. •

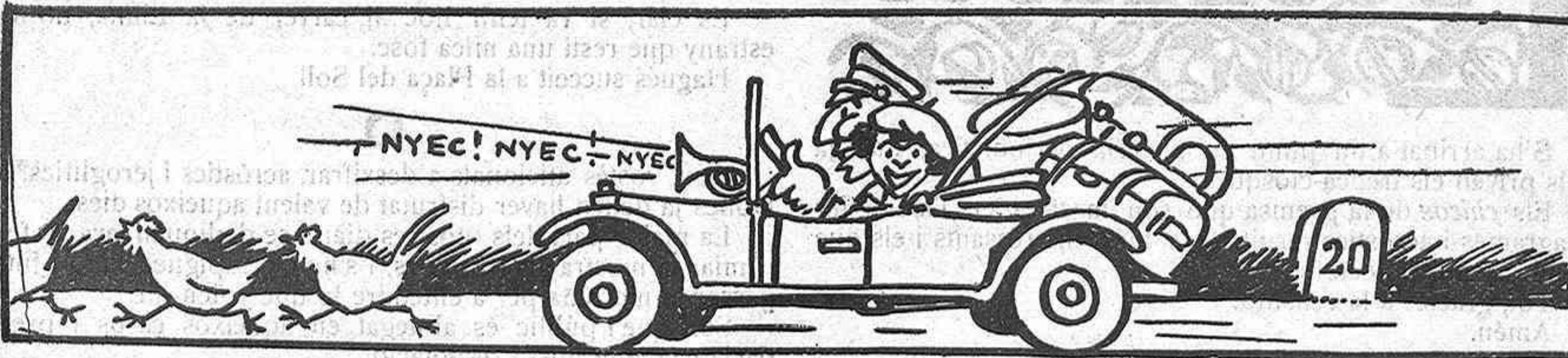
—Noia!... Noia!... Els masovers m'escriuen que ja hi podem anar.

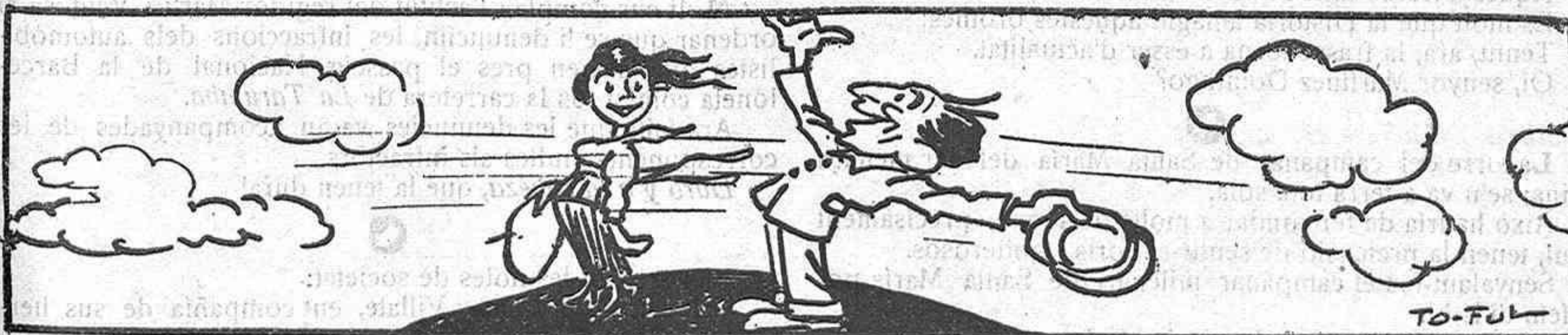
—Mira, mira... Diu que ja tenen les mosques preparades.

—Anem, anem, que allí estarem més fresquets que a Barcelona.

—Ja hi som, ja!... Només ens falten vintiset kilòmetres, i mig.

—Fixa't, noia!... Fixa't que és gran la Naturalesa!

TO-FUL

Com a regla general direm doncs *aquesta*, quan al escriure en castellà diríem *esta*, i direm *aqueixa* o *eixa*, quan en la dolça llengua d'En López Silva diríem *esa*.

Ademés cal tenir molt en compte al escriure el masculí *aquest*, de escriure'l bé, car s'acostuma, sobre tot en el plural, *aquests*, a suprimir la primera s, i així diem equivocadament *aquets*. Cosa que és un gran bunyol, perquè, de conservar-se la supressió en el femení hauríem de dir *aqueta*... i una aqueta és una bestia de quatre potes.

Aquest número ha sigut revisat per la censura

Veureu que aquesta paraula, que en castellà és *todo el mundo*, *todos*, els uns l'escriuen partida amb un guionet al mig, com nosaltres i els savis de l'Institut, i els altres, les patums, des d'En Labernia fins al senyor Mateu de la *Il·lustració Catalana*, l'escriuen com si fós un sol mot, sense separació de cap mena.

Com sía que els nostres filòlegs van a la grenya ja fa dies, i d'ensà de les baralles nascudes en els Jocs Florals els uns estiren i els altres afliuen, resulta al cap-de-vall que ningú s'entén, car mentres alguns dels joves revolucionaris accepten la fórmula clàssica d'escriure la paraula *tothom* sense la ratlleta mitjanera, altres dels antics, dels de la colla del *sanyó* Oller, partidaris de la y grega i de la pega grega, adopten amb simpatia el guionet, genial creació d'En Casas Carbó i d'En Massó Torrents.

Creiem que el cas present no és d'una greujetat tal que ens obligui a desesperar-nos.

Nosaltres, amics de contemporitzar les coses, homes de pau, gent de sa casa, havem pensat que lo millor és donar la raó a tots; i circunscrivint-nos en el cas concret de la paraula *tot-hom*, declarem amb sinceritat que fa molt bonic que cada hu l'escrigui com li dongui la gana.

Fins que vingui una Acadèmia de la Llengua que ens imposi el seu criteri, que si està formada per patums com les que patim, ben segur que serà el de donar una definició distinta per a cada un dels casos.

ESQUELLOTS

S'ha arribat a un punt, en materia periodística, que ja sols priven els trenca-closques.

Els *chicos* de la premsa que són mestres en l'art de fer anagrames i acròstics resulten els més interessants i els que s'emporten més lectors.

Tot, gràcies a la censura.
Amén.

O la caixa o la faixa.

Aquesta frase diuen que la va dir En Prim.
Es molt que la Història amagui aquestes bromes!
Teniu, ara, la frase torna a ésser d'actualitat.
Oi, senyor Martínez Domingo?

La torre del campanar de Santa Maria del Mar menaça ruïna; se'n va a terra tota sola.

Això hauria de fer rumiar a molts dels que, precisament avui, tenen la pretensió de sentir-se forts i poderosos.

Senyalant-los el campanar milenari de Santa Maria podríem dir-los-hi:

*Las torres que desprecio al aire fueron
a su gran pesadumbre se rindieron.*

I aleshores sí que els hi entraria una *pesadumbre*...

Aquí us ho deixo.

«Han salido para sus posesiones de X. los señores marqueses de Y.»

Creiem que han fet molt santament.

Qualsevol s'està per Barcelona, aqueixos dies, amb la *caloreta* que se sent.

Tant mateix, al últim, ha debutat el diestro Ventoldrà (a) *El català de la Mancha*.

I quin èxit cavallers!

Dos toros, quatre orelles!

Ara sí que serà qüestió de cridar.

Visca Catalunya torera!

S'haurán fixat els nostres llegidors que el present número ha avençat vintiquatre hores.

No ho hem fet per a res, no.

Només que per a demostrar que som dels *adelantats*.

Avui és dijous, però, per a L'ESQUELLA som divendres. Es a dir, que nosaltres ja som a l'endemà.

Lo mateix desitjem a tots.

El dia d'avui és com una fita, com una monjoia. Sempre n'hi ha que, fadigats del llarc camí, quan troben una monjoia s'aturen a reposar. I se els hi fa de nit. Però els més ardis, els que tenen prou braó per a no defallir ni decandir-se segueixen sense desmaiar el lluminós camí. Després d'un dia en vé un altre. I després d'una monjoia una altra en vindrà, abans d'ésser on anem.

Oh, les cartes!

Ara entre En Salvatella i En Romanones.

Aquesta gent del partit lliberal acabaràn per encarir més el paper!

Temis, Temis, tienes nombre de mujer!

No s'ha fet encara gaire llum en l'aclariment del crim del carrer de la Lluna.

Es clar, si va tenir lloc al carrer de la Lluna; no és estrany que resti una mica fosc.

Hagués succeït a la Plaça del Soll!

Són vostès aficionats a desxifrar acròstics i jeroglífics?... Doncs ja deuen haver disfrutat de valent aqueixos dies.

La major part dels nostres diaris se dediquen ara a fer rumiar la mostra als llegidors; i s'ha de sapiguer xino i fins passar la maroma per a entendre lo que volen dir.

Sòrt que'l públic és abnegat en aqueixos casos i pren paciència amb gust i resignació.

Molt ens complau l'actitut del regidor Martí i Ventosa al ordenar que se li denunciïn les infraccions dels automobilistes que havien pres el passeig Nacional de la Barceloneta com si fós la carretera de *La Tarumba*.

Ara falta que les denúncies vagin acompanyades de les corresponents multes als infractors.

Duro y a la cabéza, que la tenen dura!

Llegeixo en les notes de societat:

«El señor de Villar y Villate, en compañía de sus hermosas esposa e hija, veranean este año en Las Arenas.»

A *Las Arenas*?...

Olé por la gente torera!

— Com se troba, mossèn Macari?
— Ja ho veus, noia; voltat de mullader.

Veig que la «Compañía de Riegos» demana 1500 obrers per a anar a treballar a Lleida.

Això és lo que's necessita per a acabar amb el mal estar del nostre país.

Feina pels obrers.

Feina i, si pot-ser, ben pagada.

Bona l'has feta, Geroni!

Al fer la crítica resum de la Exposició d'Art francès, el senyor Galofre Oller s'expressa.

I al expressar-se diu:

«Se convencen ahora muchos de la inconsistencia y friolidad de obras y autores elevados a la categoria de genios...»

I al sentir-lo un hom no pot menys d'exclamar:

— Sí, vaja, el *senyor* Galofre es fa la seva auto-crítica.

S'assegura que els diputats i senadors jaumins han acordat, a darrera hora, la «no assistència» a la projectada Assamblea d'aquesta tarda.

Lo que més convingui.

Rambla amunt i Rambla avall se passegen uns senyors molt mudats.

Fan cara de forasters i ho deuen ésser, car el llenguatge que parlen no se sembla pas de res al nostre.

Per la fatxa són gent severa, rígida, dominadora.

Però passa pel seu costat una modisteta guapa, revinguda i a un d'ells se li escapa un sonor «¡Vaya cardo!»

I un ramblejador que se'n adona exclama ingenuament:

— No passarà res!... Ja els tenim conquistats.

Banquet de desagravi i de comiat.

Tingué lloc divendres a cà'n Martín. L'homenatjat era En Martínez Sierra que rebé gran nombre d'admissions per la campanya artística que acaba de fer al «Novedades».

Consti que L'ESQUELLA també s'hi adherí.

En el «Teatro Victoria», els dies 21, 22, 23, 24 i 25 d'aquest mes, la Companyia Santpere, posarà en escena *L'auca del senyor Esteve*, d'En Santiago Rusiñol, amb el mateix decorat i els mateixos elements que van estrenar-la. Preus populars.

Aquesta tarda és com una festa. Tota la tradició dels honrats i infantívols dijous a la tarda—amb la gran recordança del Corpus i del dijous gras—no sé quin batec d'intima significació dona a la tarda d'avui.

Però... després del dijous vé el divendres (naturalment) i ja va cantar En Maragall l'alegría més pura que dona la segona festa.

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D.^R. GRAU

PIDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda clase, Hierro, etc. :: Fabricante de Guarniciones para Cardas

Teléfono 634 - Direc. tel.: Patberg Cortes, 649, ent.º BARCELONA

GAÇADORSI

GAÇADORSI

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS

Hospital, 24, ent. - Barcelona

Ve es al engròs i a menuda
EXPEDICIONS A PROVINÇIES

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Suerinos - Urotropina - Hexamelleno - Iodamina - Formina

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agte. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

El millor remei per a curar el
ESTRENYIMENT CRONIC
I evitar les seves fatals conseqüències és el
LAXOL AMARGOS

Preciós regulador de les funcions gastro-Intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencerèu
De venda en les principals farmacies

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTÍA

ANEMIA, CLOROSIS, PALIDEZ,
DEBILIDAD, OPILACIÓN, ESTERILIDAD, DESGANA,
se curan rapidamente usando las célebres

PILDORAS
RESTAURADORAS
DE LA SALUD
DE
GONZALO FORMIGUERA

De venta en todas las principales Farmacias y depósitos de específicos de España, América y Filipinas a 2'50 Ptas el frasco de 100 pildoras y 1'50 Ptas el de 50 pildoras. - Son falsificados los frascos que no digan GONZALO FORMIGUERA.

Depósito General - G. FORMIGUERA - Diputación, 304 - BARCELONA

Parque de Barcelona

Elegant centre de recreacions

NOVES ATRACCIONS DE GRAN ACCEPTACIÓ
Totes les nits, concerts per la Banda Martinense

GRAN CASSINO
ESMERAT SERVEI DE CAFÉ-RESTAURANT
Coberts de 5 a 7 ptes. Balls moderns de Saló

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

MYSEVM

REVISTA MENSUAL DE ARTE ESPAÑOL

Núm. 1.º ————— 1917

Dedicado a El **Cau Ferrat**
de Sitges, de Santiago Rusiñol

2 PESETAS

OBRAS NUEVAS

GABRIEL MIRÓ

LIBRO DE SIGÜENZA

Un tomo ————— 3 pesetas

EL CABALLERO AUDAZ

LO QUE SÉ POR MI

3.ª SERIE

Un tomo 3'50 pesetas

CARMEN DE BURGOS "COLOMBINE"

ELLAS Y ELLOS O ELLOS Y ELLAS

Un tomo

————— 3'50 pesetas

Ortografía Catalana

Segons el sistema adoptat per l'Institut d'Estudis Catalans

————— (Accentuació gràfica i ortografia de lletres) —————

0'25 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravís, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

—Que vas mudada pubilla!

—Tu diràs; no veus que avui m'arriben forasters?...